

Programa cursurilor. Anul I

CURSURI MODULUL COMUN

1. TEORII ALE TEXTULUI. STILISTICĂ, POETICĂ, RETORICĂ

Semestrul I (56 de ore)

Forma de verificare: examen semestrial

Numărul de credite: 10

Prof. dr. Alexandru Călinescu (6 ore)

1. Temporalitatea narativă. 2. Perspectiva narativă. 3. Verosimil și motivație

Bibliografie:

Paul Ricoeur, *Temps et recit* (Editions du Seuil).

Gerard Genette, *Figures I, II, III*, (Editions du Seuil).

W.C. Booth, *Retorica romanului* (Editura Univers).

Prof. dr. Stelian Dumistrăcel (12 ore)

I. Frazeologia: geneză, tipologie, evoluție II. Tehnica liberă a vorbirii, clișeu și —discursul repetat III. Tipologia enunțului aparținând discursului repetat IV. —Quadripartita ratio și destructurarea enunțurilor discursului repetat

Bibliografie:

Eugeniu, Coșeriu, *Lecții de lingvistică generală*. Traducere din spaniolă de Eugenia Bojoga, cuvânt înainte de Mircea Borcilă; Chișinău, Editura „Arc”, 2000.

Stelian, Dumistrăcel, *Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.

Stelian Dumistrăcel, *Pînă-n pînzele albe. Expresii românești. Biografii-motivații*. Ediția a II-a, revăzută și augmentată, Iași, Institutul European, 2001.

Prof. dr. Livia Cotorcea (6 ore)

I. Dialogismul limbii și configurarea formelor literare II. Sintaxa textului poetic. III. Ritmul. Funcții și semnificații în textul poetic IV. Timp-spațiu narativ în formele narrative mari și în cele minore

Bibliografie:

*** *Teoria limbajului poetic. Școala filologică rusă*. Antologie, traducere, studiu introductiv, note bibliografice și bibliografie critică selectivă de Livia Cotorcea. Editura Universității —Al.I.Cuza, Iași, 1994.

M. Bahtin, *Probleme de literatură și estetică*. Traducere de Nicolae Iliescu, Prefață de Marian Vasile, Univers, București, 1986.

Val. Panaitescu (coord.), *Terminologie poetică și retorică*, Editura Universității —Al.I.Cuza, Iași, 1994.

Prof. dr. Odette Blumenfeld (8 ore)

Poetica teatrului I. Text vs. spectacol: o perpetuă luptă pentru supremație. Teatralitatea ca fenomen peren. II. Semnul teatral. Semnificant, semnificat. Icon, index, simbol. Specificitatea referentului în teatru. Iluzia referențială. III. Personajul dramatic. Definitii, tipologie. Modelul

actanțial. Personaj-personalitate-identitate. Actant-actor-rol. Niveluri și mijloace de analiză a personajului dramatic IV. Discursul dramatic. Elemente deictice. Tipuri de speech acts în dramă. Aplicabilitatea teoriei lui Grice la dramă. Niveluri la care se manifestă coerența textuală.

Bibliografie:

Elain Aston, *Theatre as Sign System: A Semiotics of Text and Performance*, Routledge, 1992.

Odette Cauffman-Blumenfeld, *Perspectives in the Semiotics and Poetics of the Theatre*, —A.I.I. Cuza University Press, 1990.

Anne Ubersfeld, *Termenii cheie ai analizei teatrului*, Institutul European, Iași, 1999.

Maria Voda-Capusan, *Dramatis personae*, Dacia, Cluj-Napoca, 1980.

Maria Voda-Capusan, *Programatica teatrului*, Eminescu, București, 1987.

Prof. dr. Magda Jeanrenaud (6 ore)

1. Poetica traducerii: traducem o —limbă sau un text? Traducerea ca deschidere spre alteritate. Traducerea imposibilă. —Scandalul traducerii: mitul turnului din Babel și morala sa. 2. Verbul —a traduce: etimologie și evoluția sferei sale semantice în marile culturi europene. Cum au influențat ele practicile traductive. 3. Tendințele deformante ale traducerii. Universalitățile traducerii. Descentrarea traducerii (Meschonnic). Nedeterminarea traducerii (Quine). 4. Spre o critică și o etică a traducerii. Cîteva studii de caz (traducerile lui Eugen Ionescu din Caragiale; M. Sebastian în franceză; traducerea textelor românești ale lui Cioran în franceză; autotraducerile lui Panait Istrati)... și —morală lor.

Bibliografie

Antoine Berman, *Pour une critique des traductions: John Donne*, Gallimard, Paris, 1995

Magda Jeanrenaud, *Teme și motive de poetică*, Editura Institutului European, Iași, 2007.

Magda Jeanrenaud, *Universalitățile traducerii. Studii de traductologie*, Cuvânt înainte de Gelu Ionescu, Editura Polirom, col. Collegium, Iași/București, 2006.

Paul Ricoeur, *Despre traducere*, traducere din limba franceză de Magda Jeanrenaud, Polirom, Iași, 2005.

Prof. dr. Constantin Pricop (10 ore)

A. Obiectul studiilor literare: o interpretare a textului. "Realitatea" literară — rezultat al lecturii individualizate, personalizate a textului literar. Modul în care se stabilesc coordonatele lecturii textului literar. B. Comunicarea în cercetarea literară. Definiții ale comunicării; introducere în comunicarea literară; tendințe semnificative în investigarea literaturii cu mijloacele științei comunicării. C. Competențele receptorului textului literar: modul în care acestea relaționează cu elementele contextului cultural. Procesele prin care receptarea este influențată de istoria literaturii și de tendințele care domină cultura epocii.

Bibliografie:

Paul Ricoeur, *Eseuri de hermeneutică*. Traducere de Vasile Tonoiu, Editura Humanitas, 1995.

G. H. Gadamer, *Adevăr și metodă*. Traducere de Gabriel Cerceș, Larisa Dumitru, Gabriel Kohn, Călin Petcan, Editura Teora, 2001.

J. Habermas, *Cunoaștere și comunicare*. Prefață și îngrijirea versiunii în limba română de Andrei Marga, Editura Politică, București, 1983.

Maria Corti, *Principiile comunicării literare*. Traducere de Ștefania Mincu, Editura Univers, București, 1981.

Constantin Pricop, *Literatura și tranziția*, Editura Universității —Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2000.

Conf. dr. Antonio Patraș (8 ore)

1. Teoria și practica literaturii. Idei și probleme specifice (definiții ale literaturii; funcțiile literaturii; material, conținut și formă în creație literară; literatura ca expresie etc.)
2. Jocurile semnăturii. De la autorul de texte la autorul din text. Principiile comunicării literare
3. Prin text, dincolo de text. Teorii ale *mimesis*-ului. Istoria unui concept

4. Eu, cititorul. Probleme ale receptării textului (scurt istoric; modele de lectură; concepte specifice: „opera deschisă”, „cititor implicit”, „orizont de așteptare” etc.)

Bibliografie:

- Adrian Marino, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987
- Umberto Eco, *Limitele interpretării*, Editura Pontica, Constanța, 1996
- Hans Robert Jauss, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, Editura Univers, București, 1983
- Antoine Compagnon, *Demonul teoriei*, Editura Echinoc, Cluj, 2007

2. PROIECTAREA ȘI ADMINISTRAREA CERCETĂRII FILOLOGICE

Semestrul I (56 de ore)

Forma de verificare: examen semestrial

Numărul de credite: 10

Prof. dr. Eugen Munteanu (20 ore)

Excurs introductiv. Filologia ca spațiu și fundament al culturii. Scurt istoric. Scolastica: spațiul universitar și nașterea conceptului de libertate intelectuală. Spiritul științific modern. Distincția între științele umaniste și științele naturii. Distincția între științele umaniste și științele naturii. Specificul filologiei ca știință umanistă. Principiile cercetării filologice: principiul etic, principiul creativității, principiul obiectivității, principiul empiric sau al verificabilității, principiul critic, principiul tradiției. Profilul ideal al tânărului filolog.

A. Proiectul de cercetare filologică

- a) Ce înseamnă managementul cercetării filologice. A proiecta și a administra.
- b) Definiția proiectului de cercetare filologică (PCF). Tipologie. Proiect personal, proiect colectiv. Proiect instituțional, proiect informal. Cercetare științifică teoretică, cercetare științifică aplicativă. Principiul concurențial.
- c) Caracteristici ale PCF. Legitimitatea temei. Teme valide, teme triviale. Oportunitatea și utilitatea temei. Problema originalității, plagiatul.
- d) Tipologia produsului cercetării filologice: monografia, tratatul, enciclopedia, dicționarul, studiul, eseu, articolul, recenzia, nota. Forme orale: dezbateră, seminarul, conferința, prelegerea, intervenția.

B. Resurse

- a) Umane: Selectarea și pregătirea personalului. Definirea și delimitarea sarcinilor și atribuțiilor personalului. Tipuri de competență. Cointeresarea. Co-autori, colaboratori, colaboratori principali, colaboratori secundari. Tipuri de calificare. Relația magistru-discipol. Problema leadership-ului. Activitatea în echipă.
- b) Materiale: Documentația. Tipuri de documentație. Banca de date. Instrumentarul cercetării filologice. Bibliografia. Fișierul. Arhiva. Spațiul de lucru. Biblioteca. Dotări specifice. Computerul.
- c) Financiare: Surse de finanțare. Identificarea de surse. Sponsorizarea. Alcătuirea bugetului. Cuantificarea operațiilor de cercetare. Retribuția colaboratorilor. Deplasările în interesul PCF. Costurile valorificării (publicării).

C. Proiectarea. Definirea și obiectivelor, a etapelor și a operațiilor specifice. Definirea exactă a domeniului și subdomeniului de cercetare. Problema inter- și a multidisciplinarității. Motivarea temei alese, inserarea rezultatelor prezumate. Stadiul actual al cercetării. Argumentarea importanței temei și a rezultatelor prezumate. Imaginația științifică. Curaj, prudență, realism al inițiativei. Principiul rezonabilității și al realizabilității. Dosarul complet al unui PCF.

D. Desfășurarea proiectului. Managementul (administrarea) proiectului. a) Definirea obiectivelor generale și a principalelor etape ale realizării proiectului. Planificarea calendaristică. b) Definirea

sarcinilor și responsabilităților directorului de proiect. Definirea operațiilor parțiale și a sarcinilor specifice ale membrilor colectivului. Repartiția sarcinilor și instruirea personalului. c) Formularea ipotezelor de lucru, a alternativelor posibile. d) Stabilirea metodelor și a tehnicilor de lucru. Metode științifice generale (observația, ipoteza, experimental, inducția, deducția, analiza, sinteza) și metode filologice specifice. e) Cuantificarea operațiilor intermediare: documentarea, redactarea, verificarea, refacerea redactărilor. f) Amenajarea spațiilor de lucru, achiziționarea materialelor.

E. Finalizarea și verificarea rezultatelor. Elaborarea formei finale și redactarea produsului final (PF). Caracteristici obligatorii ale PF. Problema originalității. Exigențele formale, proprietatea stilului, precizia și univocitatea terminologiei. Structura standard a unei monografii filologice: a) Introducere: descrierea temei, argumentarea oportunității cercetării. b) Prezentarea detaliată și critică a stadiului problemei. c) Prezentarea ipotezelor inițiale și a metodologiei abordate. d) Argumentarea, pe părți, capitole și subcapitole a tezei centrale și a tezelor secundare. e) Formularea concluziilor și a perspectivelor de cercetare, cu sublinierea explicită a aportului autorului. Indicarea exactă a surselor. Bibliografia

F. Valorificarea rezultatelor

Comunicarea rezultatelor în cadrul comunității științifice. Diseminarea contribuțiilor originale. Participarea la colocvii, conferințe sau congrese naționale și internaționale. Publicarea. Strategii ale publicării. Lobby-ul publicitar.

Bibliografie:

Gaston Bachelard, *Dialectica spiritului științific modern*. Traducere, introducere și note de Vasile Tonoiu, vol. I-II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.

Elena Barborică/ Mirela Teodorescu/ Liviu Onu, *Introducere în filologia românească. Orientări în tehnica cercetării științifice a limbii române*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972.

Christophe Charle/ Jaques Verger, *Istoria universităților*. Traducere de Eugenia Zăinescu, Institutul European, Iași, 2001.

Stephen R. Covey, *Managementul timpului sau Cum ne stabilim prioritățile*. Traducere de Florin Șlapac și Gabriela Inea, ALLFA, București, 2002.

I. Coteanu/ I. Dănăilă, *Introducere în lingvistica și filologia românească*, Editura Enciclopedică, București, 1970.

Umberto Eco, *Cum se face o teză de licență. Disciplinele umaniste*. În românește de George Popescu, Pontica, Constanța, 2000.

Constantin Enăchescu, *Tratat de teoria cercetării științifice*, Polirom, Iași, 2005.

Ion Gheție/ Al. Mareș, *Introducere în filologia românească*, București, 1974.

Friedrich Nietzsche, *Noi, filologii*. Traducere, studiu introductiv și note de Vasile Muscă, Editura Dacia, Cuj-Napoca, 1994.

Magdalena Vulpe, *Ghidul cercetătorului umanist. Introducere în cercetarea și redactarea științifică*, Clusium, Cluj-Napoca, 2002.

Notă

Examenul va consta într-o probă scrisă pe o temă indicată de profesor (2 ore) și o probă aplicativă care va consta din prezentarea (cu minimum o săptămână înainte de data fixată pentru examenul scris) a unui portofoliu care va conține:

- a) Bibliografia inițială a temei de cercetare aleasă;
- b) Mostre de fișe de lectură (minimum 10 unități bibliografice parcurse);
- c) O listă bibliografică cu lucrări (volume, reviste, articole, studii etc.) aparute în ultimii 5 ani, în sfera de interes a doctorandului.
- d) Schița detaliată a proiectului de cercetare personală;
- e) Un articol original sau recenzia unei lucrări din sfera de interes a doctorandului (max. 1000 de cuvinte).

Prof. dr. Rodica Dimitriu (6 ore)

Introducere : particularitățile cercetării în cadrul disciplinelor umaniste.

1. Justificarea temei abordate: 1.1. relevanța temei în cadrul disciplinei; 1.2. adoptarea unei poziții în cadrul unei teme amplu dezbătute; 1.3. tratarea temei din perspectivă interdisciplinară.

2. Tipuri de cercetare : 2.1. conceptual-empirice ; 2.2. observaționale vs. experimentale ; 2.3. calitative vs. cantitative.

3. Etape ale procesului de cercetare : 3.1. formularea de întrebări ; 3.2. formularea de ipoteze de lucru și testarea acestora. 3.3. relații între variabile; 3.4. selectarea și analizarea datelor; 3.5. exemple de tipuri de cercetare: analiză ; studiu de caz ; comparație ; corelare-predicție ; evaluare ; demonstrație ; experiment ; chestionar, etc.

4. Probleme de redactare: 4.1. referințe; 4.2. orientarea spre cititor; 4.3. coerență și coeziune.

5. Evaluarea cercetării: 5.1. autoevaluare; 5.2. evaluare internă; 5.3. evaluare externă.

6. Prezentarea cercetării: 6.1. prezentare orală; 6.2. prezentare scrisă/publicare.

Bibliografie:

Berry, Ralph (1996), *How to write a Research Paper*, Oxford: Pergamon Press

Crete, Phyllis and Mary Lea (1997), *Writing at University: a guide for students*, Buckingham: Open University Press

Enăchescu, Constantin (2005), *Tratat de teoria cercetării științifice*, Iași : Polirom

Mason, Ian (ed.) *Training for Doctoral Research* (2009), Manchester: St. Jerome Publishing

Vulpe, Magdalena (2002), *Ghidul cercetătorului umanist. Introducere în cercetarea și redactarea științifică*, Cluj-Napoca: Clusium

Williams, Jenny & Andrew Chesterman (2002), *The Map*, Manchester: St. Jerome Publishing

Prof. dr. Anca Cehan (14 ore)

Pregătirea tezei: formularea propunerii, metode de cercetare, planificarea, elaborarea unei scheme.

Introducerea lucrării: structura generală, obiective generale și individuale.

Trecerea în revista a literaturii de specialitate: referințele, descriere vs. evaluare, structura prezentării.

Strângerea și analiza datelor.

Prezentarea rezultatelor cercetării: descriere, analiză și sinteză.

Redactarea concluziilor: rezumatul cercetării și concluziile acesteia.

Rezumatul lucrării.

Bibliografie:

Biggam, John *Succeeding with your dissertation*, Open University Press, 2009

Blaxter, Loraine, Hughes, Christina și Tight Malcom *How to Research*, Open University Press, 2009

Crete Phyllis și Lea R. Mary, *Writing at University*, Open University Press, 2006

Gibaldi, Joseph *MLA Handbook for Writers of Research Papers*, The Modern Language Association of America, New York, 1999

Hinkel, Eli *Teaching Academic ESL Writing*, Lawrence Erlbaum Associates, London 2004

Hinkel, Eli *Handbook of Research*, Lawrence Erlbaum Associates, London 2005

Conf. dr. Cătălin Constantinescu (8 ore)

Cursul de față este conceput cu scopul de a identifica, reliefa și valorifica relațiile dinamice dintre *lectură* și *scriere* în procesul de consolidare a gândirii critice, considerate, de asemenea, ca cele mai importante activități presupuse de cercetarea filologică. Stilul academic și dihotomia stil formal – stil informal. Clasificarea formelor și tipurilor de text academic. Paradoxurile stilului academic – originalitate vs. convenție, început vs. final, logică vs. emoție, dificil vs. facil, public vs. privat. Centrele de interes ale redactării textului academic – argumentarea și demonstrația, ipoteza, organizarea, metoda și compoziția. Termenii-cheie și indicatorii direcțiilor pe care le

urmează cercetarea – „de ce?”, „cum?”, „analiză”, „comparație”, „evaluare”, „argumentare” etc. Lectura critică – obiectivele și etapele. Utilizarea resurselor. Diseminarea în afara mediului academic

Bibliografie:

Gheție, Ion, Mareș, Al., *Introducere în filologia românească: probleme, metode, interpretări*, București, Editura Enciclopedică Română, 1974

Murray, Rowena, Moore, Sarah, *The Handbook of Academic Writing. A Fresh Approach*, Maidenhead, Open University Press, 2006

Toulmin, Stephen, *The Uses of Argument*, 3rd edition, Cambridge, Cambridge University Press, 2003

Wheaters, Winston, Winchester, Otis, *The New Strategy of Style*, New York, McGraw-Hill, 1978

Conf. dr. Dorin Popa (8 ore)

1. Obiectivele activității de cercetare științifică. Politici și tendințe în Uniunea Europeană. Managementul cercetării științifice. Definiția conceptului. Principii generale. Componentele managementului cercetării științifice filologice. Forme de cercetare științifică (fundamentală, aplicativă, de dezvoltare).
2. Etapele cercetării științifice. Etapele ciclului de realizare a unui proiect; documentarea științifică; designul și planul de studiu; metode specifice cercetării filologice; valorificarea rezultatelor cercetării științifice.
3. Publicații științifice. Tipuri de lucrări științifice (articolul; comunicarea științifică; eseu; recenzia; referatul; studiul; tratatul). Planul general al unei lucrări științifice. Modalități de organizare a textului. Tehnici de dezvoltare a ideilor. Structura textului și stilul acestuia. Aparatul critic al unei lucrări științifice. Indicele. Citarea și problema plagiatului. Transcrierea textelor. Pregătirea textului pentru tipar. Culegerea și tehnoredactarea computerizată.
4. Criterii și indicatori de evaluare a cercetării științifice filologice. Finanțarea activității de cercetare științifică filologică. Scheme de finanțare. Programe-cadru ale Uniunii Europene pentru cercetare. Metode de aplicare și selecție.

Bibliografie :

Chelcea, Septimiu, *Cum să redactăm în domeniul științelor socioumane*, București, 2000.

Rad, Ilie, *Cum se scrie un text științific. Disciplinele umaniste*, Editura Polirom, Iași, 2008.

Gherghel, N., *Cum scriem un articol științific?*, Editura Științifică, București, 1996.

Margareta Stela Florescu, *Managementul cercetării științifice*, Editura ASE, București, 2006.

Adrian Curaj, *Managementul cercetării științifice universitare*, Editura Economică, 2007.

Cursuri opționale

1. ISTORIA DOCTRINELOR LITERARE

Semestrul al II-lea (56 de ore)

Forma de verificare: examen semestrial.

Numărul de credite: 10

Prof. dr. Mihaela Paraschiv (6 ore)

I. Doctrina retorico-poetică a lui Aristotel II. Idei și doctrine literare din perioada elenistică III. Retorica și poetica clasicismului latin

Bibliografie:

*** *Arte poetice. Antichitatea*. Volum colectiv îngrijit de D.M.Pippidi, București, Univers, 1970.

Aristotel, *Poetica*. Traducere de D. M. Pippidi, București, Editura Academiei, 1965.

Demetrios, *Tratatul despre stil*. Traducere de C.Balmuș, Iași, 1943.

*** *Tratatul despre sublim*. Traducere de C. Balmuș, București, 1935.

Prof. dr. Viorica S. Constantinescu (8 ore)

I. Modelul unei poetici. *Arta poetică* a lui Boileau și destinul ei european II. Clasicismul, o utopie/ Barocul, o realitate III. Etic și estetic în teoriile decadentismului IV. Scriitorii români din a doua jumătate a secolului al XIX-lea față în față cu decadentismul postromantic

Bibliografie

Toma Pavel, *Arta îndepărtării. Eseu despre imaginația clasică*, Nemira, București, 1999.

Philippe van Tieghem, *Istoria doctrinelor literare în Franța*, Univers, București, 1965.

Ion Pulbere, *Literatura barocului în Italia, Spania și Franța*, Dacia, București 1975.

Prof. dr. Ștefan Avădanei (8 ore)

Șaisprezece definiții ale literaturii. Gândirea critică: etape, erori, resurse. Gânditorul critic. Gândirea critico-literară. Lectura critică. Tipuri de abordare. Gândire critică/ gândire creatoare. Gândirea literară (poetică)

Bibliografie:

S. Aarjeti, *Creativity. The Magic Synthesis*, 1976.

Robert Todd Carroll, *Becoming a Critical Thinker*, 2000.

Marcel Corniș-Pop, *Hermeneutic Desire and Critical Rewriting*, 1992.

Prof. dr. Codrin Liviu Cuțitaru (12 ore)

I. Definiția —vechiului istoricism, a —canonului și a —fenomenologiei. —Noul istoricism și —istoricitatea postmodernă II. Psihanaliza. Prezentare istorică, texte, discuții III. Feminismul. Prezentare istorică, discuții IV. Structuralismul. Prezentare istorică, discuții. V. Deconstructivismul. Prezentare istorică, discuții VI. Studiile culturale. Prezentare istorică, discuții VII Postcolonialismul. Prezentare istorică, discuții

Bibliografie:

Ștefan Avădanei, *Introducere în poetică*, Institutul European, Iași, 1999.

H. Adams (ed.), *Critical Theory since Plato*, Brace Jovanovich College Publ., 1994.

H. Adams/ Leroy Searle, *Critical Theory since 1965*, Tallahassee, Florida State UP, 1996.

J. Hawthorn (ed.), *Glossary of Literary Criticism*, Oxford, 1992.

F. Lentricchia (ed.), *Critical Terms for Literary Study*, Oxford, 1991.

Prof. dr. Lăcrămioara Petrescu (14 ore)

I. Doctrină literară postromantice. Generalități. Antiromantismul II. Estetici ale poeziei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Parnasianismul. Simbolismul III. Doctrină ale poeziei în secolul al XX-lea Modernismul. Lirismul pur. Avangardismul poetic IV. Poetici ale romanului canonic. Realismul V. Estetica romanului „experimental” VI. Raporturi condiționale în dinamica genului. Criza romanului la începutul secolului al 20-lea. Romanul modern VII. Tendințe și discursuri estetice în postmodernism

Bibliografie:

Hugo Friedrich, *Structura liricii moderne de la mijlocul secolului al XIX-lea pînă la mijlocul secolului al XX-lea*. În românește de Dieter Fuhrmann, prefață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1998.

Liviu Petrescu, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, București, 2003.

Prof. dr. Mihaela Cernăuți Gorodețchi (8 ore)

Afinități, coabitări, interferențe, colaborări. Dispute teritoriale și hegemonice. Revendicări, (re)negocieri și (noi) delimitări. Literaritate *versus* teatralitate. Realitate și iluzie în teatru. Natural *versus* artificial – estetici teatrale concurente. Meta-teatralitatea. Reteatralizarea teatrului. „Reconcilierea” artei spectacolului cu arta cuvântului – o utopie?

Bibliografie:

Denis Bablet, *Esthétique générale du décor de théâtre – de 1870 à 1914*, Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1975

George Banu (coord.), *Repetițiile și teatrul înnoit – secolul regiei*, Editura Nemira, București, 2009

Gregory W. Dobrov, *Figures of Play: Greek Drama and Metafictional Poetics*, Oxford University Press, 2001

Erika Fischer-Lichte, *Ästhetik des Performativen*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 2004 / *The Transformative Power of Performance: A New Aesthetics*, Routledge, London, 2008
Silvio Gaggi, *Modern/Postmodern: A Study in Twentieth-Century Arts and Ideas*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1989
Patrice Pavis, *Dictionnaire du théâtre*, Dunod, Paris, 1996
Mihaela Tonitza-Iordache, George Banu (ed.), *Arta teatrului*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Nemira, București, 2004

2. HERMENEUTICĂ LITERARĂ/ SEMIOLOGIE LITERARĂ

Semestrul al II-lea (56 de ore)
Forma de verificare: examen semestrial
Numărul de credite: 10

Prof. dr. Andrei Corbea-Hoișie (10 ore)

1-2. Hermeneutică și filologie. Între „producție— și receptare, între *intentio auctoris* și semioza „nelimitată—. 3-4. Hermeneutică și estetică. Între *intellegere* și „desfătarea— estetică. 5. Exercițiul interpretării: Paul Celan.

Bibliografie:

Jean Bollack, *Sens contra sens. Cum citim?*. În românește de Magda Jeanrenaud, Polirom, Iași, 2001.

Andrei Corbea, *Despre teme. Explorări în dimensiunea antropologică a literarității*, Editura Universității —Al.I.Cuza, Iași, 1995.

Hans Ulrich Gumbrecht, *Die Macht der Philologie*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 2003.

Hans Ulrich Gumbrecht, *Diessseits der Hermeneutik. Die Produktion von Präsenz*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 2004.

Wolfgang Iser, *Actul lecturii. O teorie a efectului estetic*. În românește de Romanița Constantinescu, Paralela 45, Pitești/ București 2006.

Hans Robert Jauss, *Hermeneutică literară și experiență estetică*. În românește de Andrei Corbea, Univers, București, 1983.

Prof. dr. Lucia Cifor (14 de ore)

Rădăcinile istorice ale hermeneuticii europene, *nțelegerea și interpretarea* – concepte hermeneutice fundamentale în hermeneuticile de tip tradițional și în cele de tip modern, Hermeneutica lui F.D.E.Schleiermacher, Hermeneutica în contextul dezvoltării științelor umaniste moderne, Statutul și sarcinile hermeneuticii literare, Hermeneutica în cercetarea literară actuală, Hermeneutica miturilor, Hermeneutica simbolurilor, Hermeneutici convergente, hermeneutici complementare, hermeneutici concurente.

Bibliografie:

Lucia Cifor, *Principii de hermeneutică literară*, Iași, Editura Universității “Al.I.Cuza”, 2006

Lucia Cifor, *Trasee hermeneutice*, Iași, Editura Tehnopress, 2009

Paul Cornea, *Interpretare și raționalitate*, Iași, Editura Polirom, 2006

Gilbert Durand, *Introducere în mitologie*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2004

Hans-Georg Gadamer, *Wahrheit und Methode*, orice ediție (în versiune românească : *Adevăr și metodă*, București, Teora, 2001)

Paul Ricœur, *Le conflit des interprétations*, Paris, Éditions du Seuil, 1969 (în transpunere românească: *Conflictul interpretărilor*, Cluj-Napoca, Editura Echinoc, 1999)

F.D.E. Schleiermacher, *Hermeneutik und Kritik*, herausgegeben und eingeleitet von Manfred Frank, Erste Auflage 1977, Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main, (în transpunere românească: *Hermeneutica*, Iași, Polirom, 2001)

Peter Szondi, *Einführung in die literarische Hermeneutik*, herausgegeben von Jean Bollack und Helen Stierlien, Erste Auflage 1975, Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main.

Prof. dr. Marina Mureșanu (14 ore)

I. Introducere în semiotica literară. Definirea domeniului. Terminologie. II. Fundamentele lingvistice ale semioticii literare. III. Discursul literar din perspectivă semiotică. IV. Semiotica discursului narativ. V. Semiotica discursului poetic. VI. Semiotica discursului dramatic. VII. Intertextul — perspectivă semiotică

Bibliografie:

A. J. Greimas (coord.), *Essais de sémiotique poétique*, Larousse, Paris, 1972.

Grupul μ, *Retorică generală*. Introducere de Silvian Iosifescu, traducere și note de Antonia Constantinescu și Ileana Littera, Univers, București, 1974.

Grupul μ, *Retorica poeziei*, Traducere românească de Marina Mureșanu Ionescu, Univers, București, 1997.

Jean-Marie, Klinkenberg, *Inițiere în semiotica generală*. Traducere în limba română de Marina Mureșanu Ionescu, Institutul European, Iasi, 2004.

Prof. dr. Simona Modreanu (8 ore)

I. Producția de semne literare. Câteva abordări teoretice II. —A descifra semnele lumii III. —Ființa integrală a scriiturii. În ascultarea vocilor multiple IV. Lectura ca act de asumare

Bibliografie

Umberto Eco, *O teorie a semioticii*. Traducere din engleză de Cezar Radu și Costin Popescu, Meridiane, București, 2003.

A.J. Greimas, *Sémantique structurale*, PUF, Paris 2002.

Conf. dr. Felicia Niță-Dumas (6 ore)

I. Semnul non verbal și comunicarea II. Semiologia gestuală: metodologii și concepte operatorii III. Gestul liturgic din perspectivă semiologică

Bibliografie:

Felicia Dumas, *Gest și expresie în liturghia ortodoxă. Studiu semiologic*, Institutul European, Iași, 2000.

Jacques Cosnier, *La communication non verbale*, Delachaux et Niestlé, Neuchâtel/ Paris, 1984.

Conf. dr. Nicolae Crețu (4 ore)

Distinguo: hermeneutica literară. De la analiză la nivelurile interpretării. Raporturile hermeneuticii cu ipostazele literarității. Structură și textură în poemul liric / formele narative / dramaturgie. Dicțiune poetică/eu liric și, respectiv, personaj(e)/narator(i) – între autor și cititor. Sens (meaning) vs. ideologii. Efecte de „distanțare” / modulare: parodicul, parabola, ironia, denudarea procedeelelor. De la procedeele stilistice predilecte la poeticile implicite. Text, arhitext, metatext. Context istoric / cultural / istorico-literar și sens. Sinteză estetică – sinteză semantică: coerența internă a operei. Demersuri interdisciplinare în interpretare. Contextul ideologiilor literare. „Lanțul”: analiză – interpretare – evaluare – situare și comparatismul. Orizontul ontologic al beletristicii. „Lectura” / receptarea și reader-oriented criticism. Modernitate vs. „clasicism”, avangardă, postmodernitate, „experimentalism”. Re – lectura „clasicilor”. Forme ale „patologiei” interpretării. Conștiința de sine a criticii și hermeneuticii literare: potențial și limite.

Bibliografie:

Mihail Bahtin, *Problemele poeziei lui Dostoievski*, Ed. Univers, București, 1970

Hugo Friedrich, *Structura liricii moderne*, Ed. Univers, București, 1998
Martin Heidegger, *Originea operei de artă*, Ed. Univers, București, 1982
Umberto Eco, *Limitele interpretării*, Ed. Pontica, Constanța, 1996

3. FILOSOFIA LIMBAJULUI

Semestrul al II-lea (56 de ore)

Forma de verificare: examen semestrial

Numărul de credite: 10

Prof. dr. Mircea Borcilă, Universitatea «Babeș-Bolyai», Cluj (16 de ore)

Bazele teoretice ale lingvisticii integrale. I. Cadrul istorico-teoretic. Criza foundatională a lingvisticii europene după mijlocul secolului al XX-lea. Moartea structuralismului lingvistic „clasică și noile propuneri de fundamentare teoretică a științei lingvistice în SUA, America de Sud și Europa. II. Orientări generale neoraționaliste și neoempiriciste în întemeierea doctrinelor lingvistice dominante. Avatarurile teoriei lingvistice generative. Dezvoltarea și momentul actual al lingvisticii cognitive. III. Reinstaurarea bazelor conceptuale humboldtiene în teoria coșeriană. Principiile fondatoare ale lingvisticii ca știință a culturii. Conceptul nuclear de *enérgeia*. Delimitarea de abordările biologiste și pragmatiste actuale

IV. Funcția semnificativă a activității de vorbire ca obiect al lingvisticii integrale. Dimensiunea semanticității și dimensiunea alterității. Reducțiile funcției semnificative în doctrinele alternative actuale. V. Domeniul lingvisticii vorbirii (elocutionale). Funcțiile bazice: numirea și spunerea. Dimensiunea orientării designaționale a semnificatului. Designarea directă și creația metaforică în limbaj. VI. Lingvistica limbilor (I). Sistem normă tip lingvistic. Arhitectura și structura limbilor. Investigarea funcțională a semnificatului lexical și gramatical. Semantica „structurală coșeriană ca disciplină fundamentală a studiului descriptiv al limbilor. VII. Lingvistica limbilor (II). Studiul istoric ca investigație „integrală a limbilor. Funcționare și dezvoltare în timp și spațiu. Schimbarea lingvistică: invoație și acceptare în fonologie, lexic și structura gramaticală. Bazele dialectologiei

VIII. Lingvistica discursiv-textuală. Planul sensului și autonomia funcțională a textului. Dubla semiotizare. Universul de discurs și modelul maximal al textului poetic. Funcțiile semnice și articularea sensului în text. IX. Relațiile interdisciplinare și transdisciplinare ale lingvisticii integrale. „Noua alinață a științelor limbajului cu biologia. Lingvistica antropologică, etnolingvistica și studiul textelor religioase și literare

Bibliografie:

Eugen Coșeriu, *Prelegeri și conferințe*, Iași, [Institutul A. Philippide], 1994.

Eugen Coșeriu, *Sincronie, diacronie și istorie, Problema schimbării lingvistice*, București, Editura Enciclopedică, 1997.

Eugen Coșeriu, *Lecții de lingvistică generală*, Chișinău, Editura Știința, 2000

Nicolae Saramandu, *Lingvistica integrală. Interviuri cu Eugeniu Coșeriu*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996.

***, *In memoriam Eugeniu Coșeriu*, București, Editura Academiei Române, 2004.

Prof. dr. Constantin Frâncu (4 de ore)

Evoluția conceptului filosofic de limbaj din antichitate până în secolul al XIX-lea

Bibliografie:

Eugenio Coseriu, *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart. Eine Übersicht*. Teil I: *Von der Antike bis Leibniz*, zweite Auflage, Gunter Narr, Tübingen, 1975. Teil II: *Von Leibniz bis Rousseau*, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1972.

Constantin Frâncu, *Reflecții asupra limbajului din antichitate pînă la Kant*, Casa Editorială «Demiurg», Iași, 1998.

Prof. dr. Eugen Munteanu (20 ore)

Humboldt și humboldtianismul

Bibliografie:

Eugenio Coșeriu, *Omul și limbajul său. Studii de filosofie a limbajului și lingvistică generală*. Antologie, argument și note de Dorel Fînar, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2009 (în special studiile *Omul și limbajul său*, *Limbajul între physei și thesei*, *Semn, simbol, cuvînt*, *Limbajul și înțelegerea existențială a omului actual*)

Martin Heidegger, *Caracterul de limbă al poeziei*. În românește de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, în —Secolul XX, 1-2-3/1995 (358-359-360), p. 32-45.

Wilhelm von Humboldt, *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*. Versiune românească, introducere, notă asupra traducerii, tabel cronologic, bibliografie și indici de Eugen Munteanu, Humanitas, București, 2008.

Prof. dr. Adrian Poruciuc (12 ore)

- Noi date despre preistoria și istoria timpurie a scrisului - de la semne magice la fonograme.

- Reconstrucții ale începuturilor limbajului articulat - de la semnale la paradigme.

- Substraturi ale limbilor europene.

- Raportul strat-superstrat-adstrat în limbile europene.

- Etimologie populară și etimologie asociativă.

- Glotogeneza și tipologie glotică.

Bibliografie:

Haarmann, H. 1996. *Early Civilization and Literacy in Europe: An Inquiry into the Cultural Continuity in the Mediterranean World*. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.

Poruciuc, Adrian, 1995. *Archaeolinguistica*. București: Bibliotheca Thracologica (IX). Institutul Român de Tracologie.

Poruciuc, Adrian, 1998. *Confluente și etimologii*. Iași: Polirom.

Poruciuc, Adrian, 2010. *Prehistoric Roots of Romanian and Southeast European Traditions*, prefață de Miriam Robbins Dexter (UCLA). Sebastopol, CA: Institute of Archaeomythology.

Prof. dr. Ioan Lobiuc (4 ore)

Evoluția conceptului filosofic de limbaj din antichitate până în secolul al XIX-lea

Bibliografie:

Eugenio Coseriu, *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart. Eine Übersicht*. Teil I: *Von der Antike bis Leibniz*, zweite Auflage, Gunter Narr, Tübingen, 1975. Teil II: *Von Leibniz bis Rousseau*, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1972.

Constantin Frâncu, *Reflecții asupra limbajului din antichitate pînă la Kant*, Casa Editorială «Demiurg», Iași, 1998.

4. DOCTRINE LINGVISTICE MODERNE

Semestrul al II-lea (56 de ore)

Forma de verificare: examen semestrial

Numărul de credite: = 10

Prof. dr. acad. Michael Metzeltin, Institutul de Romanistică, Universitatea din Viena, Austria (14 ore)

Semantică lexicală, semantică propozitională și semantică textuală

Bibliografie:

M. Metzeltin, *Theoretische und angewandte Semantik*, Wien, 2007.

J. Lyons, *Linguistic Semantics*, Cambridge, 1995.

J. R. Searle, *Speech Acts*, Cambridge, 1969.

J.-A. Adam, *Les textes, types et prototypes*, Paris, 1992.

Prof. dr. Rodica Dimitriu (12 ore)

Orientări lingvistice în traductologia contemporană:

I. Considerații generale: definiții ale traducerii, probleme terminologice, traductologia ca studiu interdisciplinar, relația dintre teorie și practică în traducere, principalele direcții din cadrul orientării lingvistice. II. Trăsături generale ale orientărilor lingvistice din traductologie. —Știința □ traducerii. Lingvistica contrastivă și traducerea. Modele de traducere. Stilistica comparată și strategiile traducătorilor. III. Abordări ale traducerii din perspectiva pragmaticii și a teoriei discursului. Actele de vorbire, presupuziția și implicatura în traducere. IV. Abordări textuale ale traducerii: perspectiva holistică și cea generică. V. Teorii funcționale ale traducerii: teoria skoposului, modele de traducere orientate spre receptor. VI. Conceptul de echivalență și diferitele taxonomii ale acestuia. VII. Modele de evaluare a traducerilor din perspectivă lingvistică

Bibliografie

Cristea Teodora, *Contrastivité et traduction*, TUB, București, 1982.

Rodica Dimitriu, *Theories and Practice of Translation*, Institutul European, Iași, 2002.

Jeremy Munday, *Introducing Translation Studies*, Routledge, London and New York, 2001.

Eugene A. Nida, *Traducerea sensurilor*. Studiu introductiv, interviu, traducere și note de Rodica Dimitriu, Institutul European, Iași, 2004.

Christiane Nord, *Translating as a Purposeful Activity*, St. Jerome, Manchester, 1997.

Jean Paul Vinay & Jean Darbelnet, *Stylistique comparée du français et de l'anglais*, Didier, Paris, 1958; *Comparative Stylistics of French and English*, John Benjamins, Amsterdam and Philadelphia, 1997.

Prof. dr. Alexandru Gafton (6 ore)

I. Libertatea în limbă și libertatea socială. II. Relația dintre aspectul literar vorbit și limba vie. III. Rolul —formatorilor de opinie □ în dinamica și impunerea schimbărilor de limbă.

Bibliografie:

Antoși S., *Utopica. Studii asupra imaginarului social*, București, 1991.

Baylon, C., *Sociolingvistica*. Traducere de Ioana Ocneanu, Iași, 1999.

Le Goff, J., *Imaginarul medieval*, București, 1991.

Prof. dr. Iulian Popescu (6 ore)

1. Teoria limbii din perspectiva psihomecanicii guillaumiene. 2. Reprezentarea timpului în limba franceză și în limbile romanice. 3. Sistemul articolului în limba franceză.

Bibliografie:

G. Guillaume, *Langage et science du langage*, Nizet-Presses de l'Université Laval, Paris/Québec, 1969.

Iulian Popescu, *Timp și limbaj. Introducere în lingvistica guillaumiană*, Editura Institutului European, Iași, 2006.

Prof. dr. Luminița Hoartă Cărăușu (10 ore)

1. Definierea pragmaticii și a pragmaticii lingvistice; interesul actual pentru pragmatica lingvistică; științe de contact cu pragmatica lingvistică: sociolingvistica și psiholingvistica. 2. Subiectivitatea limbajului (Deixis); considerații descriptive; persoana deictică; timpul deictic; spațiul deictic; elemente deictice ale discursului; elemente deictice sociale. 3. Implicitul lingvistic; conținuturi explicite vs conținuturi implicite; presupuziție vs subînțeles; implicaturile conversaționale – un tip de subînțeles lingvistic; presupuzițiile; presupuziția semantică; presupuziția pragmatică. 4. Definiția conversației; regulile conversaționale; curente în analiza interacțiunilor verbale; analiza discursului vs analiza conversației. 5. Analiza conversației; modelul etnometodologic; organizarea conversațională; perechi de adiacență; corecturi; presecvențe. 6. Mărcile pragmatice; clasificarea mărcilor pragmatice; mărcile discursive; clasificarea mărcilor discursive; politețea – aspecte teoretice

Bibliografie:

Hoarță Cărăușu, Luminița, *Pragmalingvistică. Concepte și taxinomii*, Editura Cermei, Iași, 2004.
Levinson, St. C., *Pragmatics*, Cambridge, 1983.
Moeschler, J., Reboul, Anne, *Dicționar enciclopedic de pragmatică*, Editura Echinox, Cluj, 1999.

Conf. dr. Ana Maria Minuț (8 ore)

Cursul își propune să prezinte câteva metode de descriere structurală specifice lexicului (prin comparație cu alte metode – geografia lingvistică, metoda comparativă, metoda analizei statistice – care nu sunt aplicate numai în studiul lexicului): metoda onomasiologică (ilustrată de lingviști precum Hugo Scuchardt, B.P. Hasdeu, Sextil Pușcariu, W. Von Wartburg, Max Leopold Wagner, Gustav Weigand, Gheorghe Giuglea, Vasile Bogrea, Iorgu Iordan, Marius Sala, Vasile Arvinte, Stelian Dumistrăcel), metoda semasiologică (exemplificată în studiile lui Lazăr Șăineanu, Michel Bréal, Stelian Dumistrăcel ș.a.), metoda lexematică (teoretizată de E. Coșeriu) și metoda analizei componențiale semice (tip al metodei lexematice, aplicată la lexicul românesc de lingviști precum Angela Bidu-Vrânceanu, Narcisa Forăscu, Richard Sârbu).

Pe de altă parte, cursul are în atenție felul în care se reflectă dinamica lexicului românesc actual în lucrări lexicografice recente și în stilul publicistic. Sunt prezentate diverse tipuri de inovații lexico-semantice (inclusiv așa-numitele „efemeride lexicale”) care demonstrează, conform literaturii românești de specialitate, capacitatea limbii române de sincronizare cu „mode lingvistice internaționale”.

1. Metode de descriere structurală specifice lexicului (metoda onomasiologică, metoda semasiologică, metoda lexematică și metoda analizei componențiale semice).
2. Dinamica lexicului românesc actual reflectată în lucrări lexicografice recente și în studiul publicistic.
3. Tipuri de inovații lexico-semantice; „efemeride lexicale”.
4. Capacitatea de sincronizare a limbii române cu „mode lingvistice internaționale”.

Bibliografie:

Avram, Mioara, *Anglicismele în limba română actuală*, Editura Academiei, București, 1997.
Bidu-Vrânceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas, București, 2005.
Dimitrescu, Florica, *Dicționar de cuvinte recente*, ediția a doua, Editura Logos, București, 1997.
Dimitrescu, Florica, *Dinamica lexicului românesc – ieri și azi*, Editura Logos, București, 1995.
Coseriu, Eugenio, *Prelegeri și conferințe*, supliment al „Anuarului de lingvistică și istorie literară”, tomul XXXIII, 1992-1993, seria A, Lingvistică.
Coseriu, Eugenio, *Introducere în lingvistică*, ediția a doua, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1999.
Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, Editura All, București, 2001.
Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Creativitate lexicală în româna actuală*, Editura Universității din București, 2006.
Zugun, Petru, *Lexicologia limbii române. Prelegeri*, Editura Tehnopress, Iași, 2000.

Notă finală: Modalitatea de evaluare, tipul de examen și modalitățile de examinare pentru fiecare disciplină vor fi stabilite prin consens de către toți titularii de prelegeri la disciplina respectivă și comunicate doctoranzilor în prima zi de curs a disciplinei.